

# SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XVIII.

GIRONA, X AGOST M.CM.XXVII.

NVM. CCI

L E S S A R D A N E S

III

E L S C O M P O S I T O R S

**A**MB seguretat que en cap altre lloc de la terra es trovaria una comarca més fèrtil en compositors de música com en la nostra. L'excessiva producció de sardanes que durant anys ve mostrant-nos i que cada dia tendeix a augmentar, fa que aquestes composicions, que deuriem ésser la emanació immaculada d'un pensament serè, exposat amb tot el respecte i amor a una bella tradició, vagin esdevenint una manifestació esmortuïda, mancada d'aquell sabor pairal que ennobleix, i lliure del jou mercantilista a tot ço que roman viu en l'ànima del poble.

La majoria dels que escriuen sardanes estant convençuts que poc es necessita per a tocar, quan menys amb la punta dels dits, l'èxit que brandeja suspès damunt llur testa i remogut per l'alenada inconscient de l'admiració popular. Les sardanes dolentes, que dissortadament es contén en gran nombre, són les que ocupen un lloc preeminent entre els dansaires i oients. No hi ha audició en la qual no's destaquí desseguida la insana llavor sembrada per tants i tants conreadors ineptes i mal intencionats.

Hem arribat a un moment apropiadíssim per a que tothom es cregui en el dret de fer tastar el seu fruit per insubstancial que sigui. Totes aquestes nul·litats que es rabegen i expolsen les secrecions sobre el pentàgrama, no trasllueixen la més petita noció del que és i significa la música; tenen un desconeixement absolut de la tècnica i ni tan sols una partícula d'inspiració enjoia la seva gosadia; mes en canvi posseeixen un clar concepte psicològic de les multituds. El folk-lore català forçosament ha d'experimen-

tar una remarcable decadència per la injusta manera de tractar-lo. Un cant popular descendeix sempre a l'últim grau de vulgaritat si el músic que s'el apropia ho fa amb mala fe o no'l sab ornamentar.

¿Còm és possible que després de mig segle que la sardana poria una aureola tan lluminosa, que és considerada com una de les modelitats coreogràfiques més plenes de moralitat i de més perfecta estructura, hom accepti una musicalitat que està pregonament renyida amb la seva encisadora fisonomia?

I és que's va irrespectuosament a la recerca d'una popularitat mal entesa, simplificant aixís tots aquells sacrificis que exigeix la sagrada i difícil missió de compondre. No hi ha cap necessitat d'oír cada any noves sardanes. Escriure per escriure és voler industrialitzar l'espiritualitat, aquest sentiment que batega indòmit en el dins del dins de cada humà. No és el pessigolleix de les cames que ha de buscar el que vol parlar amb el diví llenguatge dels sons, sinó l'emoció més pura saturada d'idealitats; que sotraquegi l'ànima de l'oient amb cops suaus com si fossin veritables carícies d'una mà invisible, que pugui domenyar les baixes passions i sàpiga confortar en mig del dolor. I mai a semblança d'un tòxic que corseca i idiotitza l'esperit, com ho fan les noranta nou—per a no dir les cent—de les sardanes que avui s'escriuen i es llencen al mercat.

J O S E P M A S S A N A S

## LES SARDANES A LLORET DE MAR

**F**A uns vint anys que si anàveu a Lloret de Mar us endúieu una colpidora sensació de la manca d'afició a les sardanes, fins al punt que eren poquíssims els que la sabien ballar i menys els que tenien esment de les regles adequades per a *treure-les* com cal.

Tan és aixís, aquesta rotunda manifestació, que durant la festa major no es ballaven altres sardanes que les tradicionals de la dansa de les almorratxes que's repeteix a la tarda dels jorns de Santa Cristina, Sant Jaume i Santa Anna, i hom no podia capir com era agradós el programa de la festa major sense les encoratjadores i indispensables sardanes, i encara la primera sardana de les dugues que s'executen, ço és la que

dansen els obrers i les obreres sols, l'interpretava la cobla estrafent-la tocant no més un curt i dos llargs, separats aquests per un contrapunt, per tal de no allargar l'angoixa de les obreres i obrers sense saber seguir el ritme i menys acabar com les regles manen, mal costum que encara perdura per bé que la majoria sàpiga repuntejar airoso.

Però heu's aquí que la dansa nostrada ràpidament s'extengué, i passant de menestrala a senyora i majora i, més tard, a regina, s'enlairà en el tron fastuós que avui ocupa i li pertoca per dret propi i per la seva indiscutible jerarquia.

I avui Lloret de Mar és una de les viles gironines en que més s'hi sent refilar la tenora i el flaviol i una de les viles en que millor es repunteja la sardana.

Enclavada com està, la blanca i riolera vila, en la costa de la nostra comarca de la Selva, té a gran honor emprar el molt plaent estil selvatà del qual tenim dit i repetit que'l considerem una perfecció de l'empordanès, i en són tan enamorats i servadors fidels del seu estil — també és el nostre dels gironins — que mai claudiquen per ningú. El repuntejar lloretenc és força castís, i menut com les onades d'una plàcida tarda canicular, i seriós i bell, alhora, com la visió del blau fort mediterrà des de les seves imponderables platges.

No és el seu ballar l'adulterat i corrent d'avui dia amb salts i camades grollers, irreverents i antipàtics que arreu es sol veure i que està freqüent de la dansa lasciva i innoble de la qual blasrava En Maragall en aquells versos immortals que tothom sab de cor. D'entre els seus centenars de sardanistes que s'ajunten donant-se les mans en senyal de pau i franca amistat, hi han els caps de colla intel·ligents i aciençats que tothom coneix i admira, als quals es deu el grau preeminent de que gaudeix la vila entre les de la nostra *província* i fora de ella. I no sols han ensenyat de ballar bé repuntejant totes les mils sardanes que's toquen cada any, sinó que, i això és altament digne de lloança, serven amb fidelitat les regles de l'estil selvatà. No més els manca repartir els segons curts per a cabar-los a la dreta i la sardana selvatana seria rigurosament observada i dansada amb tota sa magnificència.

Cal, però, que'ls sardanistes lloretencs es decideixin a juntar les mans quan el flaviol desgrana l'introducció per tal que les rodones comencin a moure's rítmicament cap a l'esquerra, i l'admiració per ells serà ben completa.

Cal també una altra observació. Guardeu-vos, sardanistes lloretencs, de profanar la nostra dansa seriosa i alegre com cap més altra, sense sortir-vos de la forma estètica.

emprada pels vostres conscients caps de colla, i no us deixeu enlluernar per eixes collades de gent de Barcelona que'ls dissabtes i diumenges emigren de la populosa urbs i es dispersen per les viles costeres, com la vostra, carregats amb la motxilla a l'esquena i tocats amb l'antipàtic casquet ianqui, car us encomenarien el seu estrany i xarlestonesc mode de ballar tolerat per la plaga de Foments. No claudiqueu mai. Si ells tiren a l'esquerra, vosaltres a la dreta. A la fi hauran de respectar, com a forasters que són, el vostre costum, i vosaltres podreu seguir impertèrrits i triomfants dansant la sardana amb tota la seva més gran noblesa i ocupant el lloc preeminent entre els pobles de la Selva i el Gironès. I parodiant les belles estrofes del poeta, tothom dirà:

A Lloret el jovent perpetua  
el fogar veritable que al selvatà li cal.  
A Lloret les vestals sempre vetllen.  
el ritme i l'estil de la dansa ideal.

J O S E P G R A H I T

## EL SENTIT PLÀSTIC EN L'OBRA DE BEETHOVEN

**H**E dit en altres ocasions que talment com el «Ritme» emmotlla la vida total de l'home, emmotlla també i dóna forma i estructura a la «Música». La «Música» és viva, a través dels segles, més que cap altre art, pel seu «ritme», que correspon sempre a un ritme humà, a una activitat orgànica, a una expressió no solament psíquica, sinó fisiològica també. El «so» és el cos i el «ritme» és l'esperit que la vivifica i el transforma.

La música de Beethoven és d'aquesta mena que sempre serà viva perquè el ritme de la seva pròpia ànima l'ha engendrada. La música de Beethoven per això té un fort sentit plàstic, perquè és fidel als ritmes humans de l'ànima, perquè és viva. En la seva obra deixà Beethoven el drama de la seva ànima; el drama de tots els moments del seu viure.

El «ritme» inicia l'emoció en l'ànima, però el cos és l'element extern i hàbil d'expressió. El pensament musical de Beethoven, profundament humà, té una valor extraordinària de plasticitat, perquè és l'home vivent, palpitant, veritable, amb les seves passions, amb les seves dolors i amb les seves joies el que es mou i es revela en ella. Les idees musicals de Beethoven, les seves sensacions íntimes, els seus moviments afectius, prenen de seguida una forma eminentment dramàtica.

Cal, només, sentir, una a una, amb l'esperit despert, les seves «Simfonies»; la major part de les seves admirables «Sonates» per a piano; les «Sonates» per a violí i piano; la imponderable «Missa Solemnis», que havem pogut escoltar i admirar fa poc tan superbament interpretada pel Mtre. Millet i el seu Orfeó Català; els «Quartets» inclús. La major part d'aquestes obres són veritables drames musicals, desbordant d'acció i d'imatges vives d'una bellíssima, colpidora i molt rica plasticitat. Difícilment aquest sentit plàstic que es troba en la música de Beethoven el trobaríem, tan insistentment i tant profundament, en l'obra de cap altre músic.

Es perquè Beethoven pensa amb el seu pensament, sent intensament amb el seu cor, s'eleva misteriosament amb el seu esperit i lluita i sofreix i implora i prega amb tot el seu cos i amb tota la seva sang i amb tots els seus muscles. Beethoven estima l'humanitat i a l'humanitat aboca el doll prodigiós de la seva música. Per això tota l'humanitat vivent es retroba en ella. Totes les forces, totes les activitats, totes les passions humanes es desencadenen i s'agiten en la música de Beethoven.

Beethoven té de les sensacions que li desvetlla la natura una visió plàstica; la figura humana no és mai absent del paisatge i aquesta figura és l'ànima mateixa del paisatge. Té, sobretot, el sentit plàstic de les emocions del cor. En la seva música hi trobem sempre l'actitud humana; el moviment humà. Es perquè ella no és una música cerebral, sinó que totes les passions del cor i totes les fantasies i els deliris de la seva imaginació ardent i també totes les joies i dolors del seu viure, es reflecteixen molt vivament i molt directament en ella. La música de Beethoven és humana perquè està tota ella estructurada amb ritmes humans, eixits de la pròpia expressió corporal, que ella esdevé extraordinàriament i magníficament plàstica. Tot aquell qui, de moltes de les obres de Beethoven, les més representatives sobretot, no sap tenir-ne una forta visió plàstica, vull dir una sensació que correspongui a la visió d'una acció humana, difícilment podrà interpretar-les, ni tan sols comprendre-les.

La fruïció auditiva en moltes de les obres de Beethoven no és completa si ella no suscita immediatament en la nostra imaginació tot un món d'imatges humanes vives i

reals. Considerant el sentit plàstic en l'obra de Beethoven, se'ns presenta aquest gran músic immortal sota un aspecte tan interessant com poc estudiat encara.

J O A N L L O N G U E R A S

## C O R R E S P O N D E N C I A

IGUALADA. — El centenari de Beethoven a l'Ateneu. Exàmens. — Tingué lloc a l'Ateneu el concert organitzat pel Conservatori per a commemorar el centenari de Beethoven, formant la totalitat del programa obres d'aquest immortal autor. Començà el concert amb l'«Allegro ma non tanto» del Quartet op. 1, n.º 4, que interpretaren els senyors Miró, Mestres, Andrés i Xaus d'una faiso ben correcta i acabada. A continuació, els mateixos elements amb la cooperació de la joveníssima pianista Conxita Abadal, executaren el «Rondó» del Quintet op. 16, n.º 4, que meresqué els aplaudiments i els elogis més falagers del públic. La segona i quarta part anà a càrrec de la mai prou lloada liederista Mercè Plantada, que va commoure la concurrència amb la interpretació insuperable que donà a les cançons de l'immortal autor: «Dintre eixa fosca tomba», «Cançó de Maig», «Força i providença divines», «Dales», «La besava», «Vers els cingles blavencs», «Déu lloat per la natura», «Adelaida», i «Amor nou vida nova», havent compartit els aplaudiments el Mtre. Borguñó a càrrec del qual anà la part de piano.

Constituí una veritable revelació la presentació de la Orquestra del Conservatori, que dirigida pel Mtre. Borguñó tocà la overtura «Egmont», Andante op. 12 n.º 2, Minuet en sol i la marxa «Les ruïnes d'Atenes». El públic quedà veritablement sorprés de la cohesió d'aquesta novella orquestra, que malgrat llur relativament reduït nombre de components, donà la sensació d'una plenitud i perfecció insospitades. El referit mestre i llurs alumnes obtingueren un èxit ben merescut i entusiasta. Ens permetem recomanar-hi que no s'aturin en aquest primer pas, car seguint el camí emprès, poden proporcionar-nos als igualadins hores de veritable emoció artística. Notarem la presència a la sala dels prestigiosos mestres senyors Buxó, de la Escola Municipal de Música de Barcelona; Modest Serra, del Conservatori del Liceu, i del gran violinista Francesc Costa, els quals al dia següent examinaren els nombrosos alumnes que concorren a les

classes del Conservatori. Aquests examens constituïren una nota brillant, demostrativa de la tasca seriosa que en el Conservatori s'hi realitza.

Molt solemne resultà l'acte de repartició de notes que tingué lloc a la nit i que va presidir l'alcalde Sr. Orfila. En fer entrega a la Srta. Conxita Abadal del títol de profesora superior de solfeig i piano, esclatà una entusiasta ovació. L'admirable chor d'hommes de l'Ateneu cantà unes cançons, i a continuació el Sr. Orfila pronuncià eloqüents paraules encomiant calurosament la intensa tasca de vulgarització musical que ve realitzant incansablement el Mtre. Borguñó secundat per la Junta de l'Ateneu. El cèlebre violinista Francesc Costa que formava part del Jurat va delectar la nombrosa concurrència amb algunes composicions meravellosament interpretades, finalitzant de tan bella manera una festa que haurà deixat excel·lent record a tots els que la presenciaren. Durant l'acte esmentat, varem recollir el rumor que el Jurat havia recomanat la presentació a Barcelona de dues de les alumnes que ja estan en possessió del títol professional corresponent adquirit en el Conservatori de l'Ateneu d'Igualada. Ens plauria molt la confirmació d'aquest rumor, ja que demés de demostrar l'educació esmeradíssima que en el nostre Conservatori han rebut les joveníssimes professores, constituïria aquesta gesta un «record» agradable per a elles i els igualadins, ja que's donaria probablement el primer cas de dues artistes formades completament lluny de la capital que s'haurien presentat a rebre la sanció del públic filharmònic barceloní.

D.

## N O T I C I A R I

Ha entrat a formar part de l'«Orquestra Pau Casals», nostre estimat amic i col·laborador el violoncel·lista Sants Sagrera, fixant per tant la seva residència a Barcelona, on se dedica a l'ensenyament del difícil instrument.

§ El violí de major preu, i el més car del món, és un Stradivarius comprat a Budapest pel violinista Zoltan Szeklly, havent-se'n pagat la quantitat de 1.240.000 francs. Es tracta d'un «Miquel Angel» admirablement barnisat i d'extraordinària justesa. Pertanyia a un aficionat i col·leccionista, que l'entregà als hereus amb la condició que'n cas d'ésser venut ho fora a un violinista. Aquest requisit ha estat estrictament acomplert.

§ La orquestra-cobla «La Lira» de Sant Celoni, que dirigeix el mestre Figueras, ha donat a nostre ciutat unes audicions de sardanes i concerts, deixant una molt grata impressió per la justesa i acurada interpretació que donaren a totes les obres executades.

§ La Associació de Música d'aquesta ciutat ha confiat el concert de apertura del curs 1927-28 al notabilíssim Orfeó Català, havent senyalat la data per a sa celebració el dia 23 del proper mes de Octubre.

§ Per recomanació i consell dels eminents mestres Nicolau, Pau Casals i Lamote de Grignon, el Premi Parramon que hom concedirà la primavera del 1928 serà dedicat als alumnes de viola, a fi d'estimular l'estudi d'aquest instrument tan interessant i imprescindible. Malauradament, l'estudi de la viola ha estat sempre tan descuidat, que els directors d'orquestra topen encara amb dificultats per al reclutament dels professors necessaris per a la formació de llurs orquestres. Per sort són llunyans aquells temps en què hom deia que es dedicaven només a l'estudi de la viola els segons violins dolents. Avui dia tenim veritables artistes violistes que són l'honor dels nostres quartets i quintets d'orquestra, però podem assegurar que no són encara en nombre suficient, vist el grau de cultura musical que ha assolit el nostre públic, dificultant la formació d'agrupacions musicals, tant professionals com d'aficionats. Es injustificat el poc interès que els músics li han concedit, puix si bé és veritat que el timbre de la viola no és tan brillant com el del violí i violoncel, en canvi, els sobrepuja sens dubte quant a dolçor, i el timbre simpàtic, i de vegades malencònic d'aquest instrument és més adequat que els altres a la interpretació dels sentiments més íntims i delicats. Amb l'anticipació necessària serà anunciada l'obra de concurs, i és d'esperar que seran molts els violinistes que amb temps suficient podran entrenar-se amb la viola, fent que aquest premi resulti tan disputat com el dels concursos anteriors.

## O B R E S R E B U D E S ORQUESTRINA. — SEXTET AMB PIANO CONDUCTOR

Ed. J. Alier.—Madrid. — «Fumar, fumar», tango de la opereta «El Hada del frío», música de Torcal i Bertrán Reyna. — «El Whisky Americano», One-Step de la mateixa opereta. — «Los Cuernos del Diablo», Fox i Charleston, E. Rosillo.—«La Muñeca del Amor», Fantasia, M. Penella.

§ D. Sanahuja.—«Pelao...!», Schotisch.

§ Ed. Musical Emporium, Vda. de J. M. Llobet.—Barcelona.—Baillables del mestre Clarà de la nova revista «Revue en Folies» com són: «Fox de los espejos»; «No abras nunca tu corazón», Fox; «Mademoiselle», Fox; «Ali-Babá», Charleston; «Campanas», One-Step; «Lecho de Rosas», Fox; «Marcha-Charleston».

IMPREMTA

DALMAU CARLES, PLA. S. A.

GIRONA